

วิธีปฏิบัติ : การคัดแยกขยะมูลฝอยติดเชื้อ

นางสมคิด เพียรประเสริฐ

พนักงานสถานที่ บ2

มูลฝอยจากสถานบริการสาธารณสุขเป็นมูลฝอยที่แตกต่างจากครัวเรือน หรือชุมชน เนื่องจากมีกิจกรรมค่อนข้างหลากหลาย โดยเฉพาะสถานบริการสาธารณสุขประเภทโรงพยาบาล ทั้งภาครัฐและเอกชน มีแหล่งกำเนิดมูลฝอยประเภทต่างๆ มีทั้งมูลฝอยทั่วไป มูลฝอยรีไซเคิล มูลฝอยอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ โดยเฉพาะมูลฝอยติดเชื้อ ต้องใช้ความระมัดระวังในการจัดการมากกว่ามูลฝอยชุมชนทั่วไป หากมีการจัดการไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวม การเคลื่อนย้าย การขน และการกำจัดแล้ว จะทำให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน อาจเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากเชื้อโรคที่ปะปนมาในมูลฝอยติดเชื้อ จากตึกผู้ป่วย ตึกคนไข้นอก ห้องผ่าตัด ห้องทำคลอด นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ เป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรค ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเจ้าหน้าที่ ผู้ป่วย และประชาชนทั่วไป

โดยผู้ปฏิบัติงานมูลฝอยติดเชื้อ มีความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคได้ ดังนี้

1.1 การได้รับอันตรายจากการจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่ไม่ถูกสุขลักษณะ จากระบบการจัดการ ทั้งการคัดแยก และการเก็บรวบรวม อาจทำให้เกิดอันตรายต่อระบบผิวหนัง ระบบทางเดินหายใจ ภูมิแพ้ หอบ หืด โดยเฉพาะผู้ที่ร่างกายอ่อนแอ

1.2 ได้รับอันตรายจากเชื้อโรค โรคสำคัญที่อาจติดเชื้อจากมูลฝอยติดเชื้อ ได้แก่ โรคซาร์ส ไข้หวัดนก วัณโรค หวัด ฯลฯ เป็นการติดเชื้อต่อระบบทางเดินหายใจ ทำให้เกิดภาวะโรคระบบทางเดินหายใจ

1.3 การติดเชื้อในระบบเลือด

1.4 การติดเชื้อในระบบทางเดินอาหาร

1.5 การได้รับพิษจากการใช้สารเคมีในมูลฝอยติดเชื้อบางประเภท

ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับมูลฝอยติดเชื้อต้องมีความรู้ เรื่องอันตราย และสามารถป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุอุบัติภัย โดยการ ปฏิบัติงานด้วยความมีสติอยู่เสมอ

อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

ชนิดของอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประกอบด้วย

1. ถุงมือยางหนา
2. ผ้ายางกันเปื้อน
3. ผ้าปิดปากและจมูก
4. แวนป้องกันตา
5. หน้ากากป้องกันหน้า
6. รองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง

1. ถุงมือยางหนา

ถุงมือที่ใช้ในงานมูลฝอยติดเชื้อต้องเป็นชนิดยางหนา เพื่อความแข็งแรง ทนทานต่องานหนัก ป้องกันการฉีกขาด หรือถุงมือกันความร้อน

ข้อควรปฏิบัติ

1. ถอดเครื่องประดับทุกครั้งก่อนสวมถุงมือ
2. สวมถุงมือทุกครั้งที่ปฏิบัติงาน ตรวจสอบว่ามีรอยฉีกขาดหรือไม่
3. สวมถุงมือทุกครั้งเมื่อสัมผัสเลือดหรือสารคัดหลั่ง
4. เมื่อพบว่าถุงมือขาด มีรูรั่วขณะปฏิบัติงาน ให้ถอดถุงมือเดิมออก ล้างมือให้สะอาด แล้วเปลี่ยนถุงมือใหม่
5. การถอดถุงมือ ควรระวังไม่ให้มือไปสัมผัสด้านนอกถุงมือ แล้วล้างมือด้วยน้ำและน้ำยาฆ่าเชื้อ เพื่อทำลายเชื้อบนผิวหนังที่อาจติดมาเนื่องจากถุงมือรั่วหรือขาดระหว่างใช้งาน

2. ผ้ายางกันเปื้อน

การใช้ผ้ายางกันเปื้อน เพื่อป้องกันสิ่งสกปรก ได้แก่ เลือด สารคัดหลั่ง เปื้อนเสื้อผ้า

3. ผ้าปิดปากและจมูก

ผ้าปิดปากและจมูก เป็นอุปกรณ์ช่วยป้องกันฝุ่นละออง สารคัดหลั่ง กระเด็น สัมผัสร่างกายขณะปฏิบัติงาน

วิธีการใช้ ควรสวมผ้าปิดปากและจมูกให้กระชับกับใบหน้า หากเปียกชื้นควรเปลี่ยนใหม่

4. แวนป้องกันตา

ใช้ป้องกันสิ่งปนเปื้อน สารคัดหลั่ง หรือละอองฝอยกระเด็นสูงเข้าตา ผู้ปฏิบัติงาน เมื่อใช้เสร็จแล้ว ควรล้างมือก่อน และไม่ควรสัมผัสด้านนอกของแว่นตา หลังจากนั้นนำไปทำความสะอาด โดยการแช่ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อล้างทำความสะอาด

5. หน้ากากป้องกันหน้า

ใช้ป้องกันการกระเด็นของเลือดและสารคัดหลั่งกระเด็นถูกใบหน้าของผู้ปฏิบัติงาน จากด้านหน้าและด้านข้างได้ดี แต่ไม่สามารถป้องกันเชื้อโรคที่แพร่ทางอากาศได้

6. รองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง

ใช้ป้องกันอุบัติเหตุและอันตราย ที่อาจเกิดกับบริเวณหน้าแข้ง และเท้า รวมทั้งป้องกันสารคัดหลั่งและสิ่งสกปรก

วิธีทำความสะอาด

1. ใช้น้ำราดหรือฉีดเศษดินที่ปนเปื้อน แล้วล้างด้วยน้ำ และผงซักฟอก
2. ถ้าเปื้อนเลือด หรือสารคัดหลั่งจากร่างกาย แช่ด้วยน้ำยา ไฮโปคลอไรท์ 0.5% นาน 30 นาที ก่อนนำไปล้างทำความสะอาด

การเก็บมูลฝอยติดเชื้อ

ต้องเก็บมูลฝอยติดเชื้อ ณ แหล่งกำเนิด ทั้งลงในภาชนะสำหรับบรรจุมูลฝอยติดเชื้อ ดังนี้

• มูลฝอยติดเชื้อประเภทวัสดุของมีคม

ต้องทิ้งลงกล่อง หรือ ถังที่ทำจากวัสดุแข็งแรง ทนทานต่อการแทงทะลุ และการกัดกร่อนของสารเคมี และสามารถป้องกันการรั่วไหลของของเหลวภายในได้ โดยบรรจุมูลฝอยติดเชื้อไม่เกิน 3 ใน 4 ส่วนของความจุภาชนะ แล้วปิดฝาให้แน่นบรรจุในถุงมูลฝอยติดเชื้อ มัดปากถุงให้แน่น ก่อนนำไปกำจัด

• มูลฝอยติดเชื้ออื่น ซึ่งมีไม่ประเภวัสดุของมีคม

ต้องทิ้งลงถุงสีแดง ทึบแสง ทนทานต่อสารเคมี และการรับน้ำหนัก ไม่ฉีกขาดง่าย กันน้ำได้ ไม่รั่วซึม และบรรจุมูลฝอยได้ไม่เกิน 2 ใน 3 ส่วนของความจุของภาชนะ โดยมีข้อความสีดำว่า “มูลฝอยติดเชื้อ” ใต้รูปหัวกะโหลกไขว้ คู่กับตราหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ระหว่างประเทศ ตามที่กระทรวงสาธารณสุข กำหนด และต้องมีข้อความว่า “ห้ามนำกลับมาใช้อีก” และ “ห้ามเปิด” โดยเด็ดขาด แล้วมัดปากถุงให้แน่นก่อนทิ้ง

การเคลื่อนย้ายและรวบรวม

หลังจากจัดเก็บมูลฝอยใส่ภาชนะรองรับแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การเคลื่อนย้ายไปพัก เก็บกักในที่พักรวมมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อรอการขนย้ายไปกำจัดต่อไป ซึ่งต้องดำเนินการให้ถูกสุขลักษณะดังนี้

1) ผู้ปฏิบัติงาน

- ผู้ปฏิบัติงานต้องผ่านการฝึกอบรม การป้องกันและระงับการแพร่เชื้อหรืออันตราย ที่อาจเกิดจากมูลฝอยติดเชื้อ
- ผู้ปฏิบัติงานต้องสวมอุปกรณ์ป้องกัน อันตรายส่วนบุคคล ได้แก่ ถุงมือยางหนา ผ้ากันเปื้อน ผ้าปิดปากและจมูก และรองเท้า

2) วิธีการเคลื่อนย้าย

- ต้องกระทำทุกวัน ตามตารางเวลาที่กำหนด
 - ต้องเคลื่อนย้าย โดยใช้รถเข็นสำหรับเคลื่อนย้ายภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อ
 - ต้องมีเส้นทางเคลื่อนย้ายที่แน่นอน และในระหว่างการเคลื่อนย้ายไปที่พักรวมมูลฝอยติดเชื้อ ห้ามแวะหรือหยุดพัก ณ ที่ใด
 - ต้องกระทำโดยระมัดระวัง ห้ามโยน หรือลาก ภาชนะสำหรับ บรรจุมูลฝอยติดเชื้อ
 - กรณีที่มีมูลฝอยติดเชื้อตกหล่น หรือภาชนะบรรจุระหว่างทาง ห้ามหยิบด้วยมือเปล่า ต้องใช้คีม หรือหยิบด้วยถุงมือยางหนา หากเป็นของเหลว ใช้ซับด้วยกระดาษโดยหมุนเป็นวงกลม จากด้านนอกสู่ด้านใน แล้วทิ้งกระดาษนั้นในภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อใบใหม่ และทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อที่บริเวณพื้นนั้น ก่อนเช็ดถูตามปกติ
-